

САНА ОЛОХ

Х а н а т
1931 снл алтынны
15 нүдтэн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 106 (6242)

1985 снл. Атырдах ыйын 31 күнэ
СУБУОТА

Сыаната
3 харчы.

САНА ПЯТИЛЕТКА КИРБИИЛЭРИГЭР

САХА АССР-га ССКП НК, ССРС МИНИСТРДЭРИН СОВЕТЫН, ПСБСКС УОННА ЫБСЛКС КК БОЧУОТУ-
НАЙ ГРАМОТАЛАРЫН ТУТТАРЫЫГА АНАЛЛААХ ҮӨРҮҮЛЭЭХ МУНЬАХ КЫТТЫЛААХТАРЫН

Ы Н Ы Р Ы Ы Л А Р А

Тыа сирин бары үлэһиттэрэ!

Республика шэфтээх предприятие-
ларын, тарилталарын уонна учреж-
дениеларын коллективтара, күндү
табарыстар!

Республика үлэһиттэрэ хаангуруу
Коммунистическай партия, киин Ле-
нинскэй Киин Комитетын тула ыкса
түмөсэ ССКП XXVII съезин достой-
най бөлөхтөрдөөх көрсөр иһин айым-
нылаах үлэ үөһүгэр сыдыааллар.
Асүөд программатын утумнаахтык
олоххо киллэрэн партийнай, совет-
скай, профсоюзнай, комсомольскай
уонна тыа хаһаайыстыбанын орган-
нар бэйэлэрин күһүөдү тарыйар
уонна маассабай-политическай үлэ-
ларын общественнай сүөһү иитиитин
бородууксубатын элбэтигэ, хаачыс-
тыбатын түсөөрүгэ үлэһиттэрэ тү-
мэ тардымга туһаайааллар.

Пятилетка бүтүүнүн сорууда-
рына биир сүрүн сүһүөх кампа-
нан общественнай сүөһү 1984-1985
сыллардаах кыстыгын тэрээһиннээх-
тик атаарымга Бүтүн Союзтаабы со-
циалистическай куоталаһыга рес-
публика сүөһүтүн иитиитин үлэһит-
тэрэ активнайдык кыттымылара буол-
ла. Кыстык көмүгэр үтүү ылым эл-
бэтигинэ, сүөһү туһата суох өлүү-
тэ арылгытылаанна, сылгы уонна та-
ба иитиитин былааннара толорулу-
нулар. Ити барыта пятилетка бүтө-
һүк сылын сэттэ ыйдаах былаанын
үтүү государство туттарыыга 107,
экиэ 126, сымыкка 108 быры-
һаан толорор кыагы биирдэ.

Республика үлэһиттэрэ ити сэмэй
ситиһилэрин үрдүккү сыаналаа-
быттарын иһин партияга уонна пра-
вительствога истин махталы билдэ-
рэллэр уонна уон биирсе пятилетка
сорууда-рын үтүү атыктылаһынга са-
тынны 7 күнүгэр, сымыкка ахсын-
ны 1 күнүгэр толорору ситиһэргэ
бигэ быһаарынылаахтарын өтөллөр.
Хортуонпуйу, орууот астарын уонна
күндү түүлээди государство тутта-
рын былааннара аһары толорулуох-
тара, хаан-уруу Коммунистическай
партия XXVII съезин үлэбэ достой-
най бөлөхтөөх көрсөхтүт.

Бийиҥи ситиһилэрибистинэ уоску-
йу суохтаахпыт. Обществнай сүө-
һү быйыгы кыстыга икки пятилет-
ка кирбиитигэр уонна экономиканы
интенсификация ылдытар киллэрингэ
сорууулаахтык аргылаһы кампегэр
ымтыаллар. 1985-1986 сыллардаах
кыстыгы, нураан сайын охсууттар
сигэмэксэ, сүөһү аһылыга көмчү-
түн үрдүнэн үчүгэйдик бөлөһүнэн

тэрээһиннээхтик ытар эбээһинэс-
төөхтүт. Кылабыһа—ситиһили-
бит кирбиилэри аһары түһүү.

ССКП Киин Комитетын, ССРС
Министрдерин Советын, ПСБСКС уон-
на ЫБСЛКС Киин Комитетын Бочуо-
тунай грамоталарын тутар үөрүүлээх
күммүтүгэр Бүтүн Союзтаабы социа-
листическай куоталаһымы кыайы-
лаахтарын сайа патриотическай ба-
чымыларын өйөөн туран, бийиҥи аг-
ропромышленнай комплекс үлэһиттэ-
рин нэлээри турар кыстыкка хас
биирдий ынахтан 950 килограмтан
итэбэһэ суох үтүү ымыры, хас биир-
дий сүөһү 85 килограмм эбилли-
тин ситиһэри, 37 тыһыынча сүөһү-
нү түмүтээһиннээх уотууга туруу-
рары, кыһыкы интенсификация уоту-
у нэһинитэн 13 тыһыынча сүөһүнү
государствого туттарыы, сылгы
уонна таба өлүүтүн аһыаттары, 100
тыһыынча тонна эбии аһылыгы ба-
лэмнири, 35 аһылын сыабын үлэ-
лэтири, 12 сыабы сага тутары, 220
наркоуханын толору кыамталары-
нан үлэбэ туруорары, фермаларга
сүөһү аһылыгын балэмнээһини ула-
рыта тутары, прогрессивнай техно-
логияны олоххо киллэрэри ситиһэл-
лэригэр ымырабыт. «Сүөһү аһылы-
гы астааһын—кыстык табар сүрө-
дэ» дөһө бары хаһаайыстыбаларга
наһааһыбэи принциптинэн буолуохтун!
Аһылык иформатын тутуһууну уонна
табан туһанымы хас биирдий сүө-
һүтү үлэтин девиһинэн оһоруовун.

Кэлэри турар кыстык ситиһини-
та билгин төрүттөнэр. Бийиҥи уосай
сорукут—сүөһү аһылыгын сово-
туоталааһын төтөһини наһааһаа, би-
лар да гектар сирин ордорбонко от-
тоһуу, туорахтаах хуьтураалары,
хортуонпуй уонна орууот астарын
үүвүүдэрин кылгас болдьоххо сүтү-
гэ суох хомуйан ылым, сир оһоруу-
тун бородууксубатын соруууоткалаа-
һын былааннарын толоруу.

Улахан суоталаах сорууу—сүөһү-
нү көмгөр кыстыкка киллэрин. Ма-
мыаха кыстык бастакы күһүнүгэр
үрдүк ыам уонна төлөһүтү сити-
һилиэхтөөх. Сүөһүнү кыстыкка тө-
рөөһиннээхтик киллэрингэ охсуулаах
икки ыйы тарыйан ытыааха.

Бары сүөһү иитэр фермалар үлэ-
һиттеринэн толору хаачылымылара
—кылабыһай сорууу. Киинлэр үтүө
субастаах, кыһаһылаах үлэһит-
төн сүөһү кыстыгын тэрээһиннээх-
тик атаарымы быһаччы тутулукутаах.
Фермалары үлэһиттеринэн толору
хааччылар туһутар тыа хаһаайыс-
тыгын производството атын салаа-

ларыттан, оройуон киһиһиттэн,
предприятиелартан, тарилталартан,
учреждениелартан уонна сельскай
Советтартан дьону кыстык үлэтигэр
ытыарга.

Бүтүн бийиҥи кыстыгы тарыйаач-
чылар агропромышленнай холбоһук
бары сүһүөхтэригэр салаалта таһы-
мын сыламтата суох үрдэтэллэригэр,
хаһаайыстыбанын бопуруостары
түргэниик таба быһааран иһэллэри-
гэр, сүөһүтүтэр үлэһит уонна оло-
ро усулуобуһаларын түсөөрүгэ
улахан кыһаһымыларын туруллары-
гар сайыһааччылары уонна специа-
листары ымырабыт. Бийиҥи ферма-
ларга, таба иитиитигэр, сылгыга үлэ-
һит хас биирдий иһини Саха сир-
ин сүөһүтүн иитиитин үлэһиттарын
албан ааттаах үгестэрин салгыһыла-
рыгар уонна сайыһааралларыгар уон-
на иһини турар сорууттары дьирин-
ник өйдөөһүн үтүө холбоһуун көрдө-
рөллөрүгэр ымырабыт.

Кэлэр кыстыкка үрдүк көрдөрүү-
нү ситиһэр иһин охсууууну комму-
нистар уонна комсомоллар көрү-
дүөхтөөхтөр. Киинлэр «ССКП XXVII
съезин чиниһигэр—27 охсуулаах до-
каданы!» девиһинэн тэһийбит со-
циалистическай куоталаһымы иһини
кирбиитигэр иһэхтөөхтөр, үлэбэ түс
бэйэлэрин үтүө холбоһуордарынан,
ыһыһаарылаах партийнай тылаһан
бэйэлэрин тоһаарыстарын үлэ бүтө-
һиктөөх үрдүк түмүгүн ситиһингэ
түмэ тардыахтаахтар.

Бийиҥи шэфтээх предприятиелар,
тарилталар уонна учреждениелар
коллективтарын тыа сирин үлэһиттэ-
ригэр таһаары таһымыга, техниканы
балэмнээһингэ, сүөһү турар хотон
норун оһоруууга, сүөһү аһылыгын
соруууоткалааһынга, механизатор-
дары үөрэтингэ, шэфтэһин дьуоһа-
рын толорууга кэлэр да өттүгэр кө-
дүүстөөх көмөнү оһоруоллоругар
ымырабыт.

Үрдүк наһаараада үлэһит харда-
ран Саха АССР үлэһиттэрэ ССКП
XXVII съезин чиниһигэр тэһийбит
норуот бүтүүнүн социалистическай
куоталаһытыгар өссө ордуу актив-
найдык кыттыахтара, уон биирсе
пятилетка соруудахтарын толорор
иһин бэйэлэрин туох баар куустэрин,
билиһилэрин уонна опыттарын түмөн
туран үлэһиттэрэ, уон иккис пяти-
летка бастакы сылын соруудахтарын
ситиһилиэхтөөх толорор иһин үлэ-
һит күрөхтөһини киһини тэһийтэ-
тэрэ дьон хаан-уруу Ленинскэй Киин
Комитеты уонна Советскай пра-
вительствоны эрөннөрөбит.

Сага үөрэх дьылынан,
күндү оһолорбут!

САРСЫН—БИЛИИ КҮНЭ

Балаһан ыйын 1 күнэ—Билии күнэ. Бу—дьонго
билиһилэри биирэр, тарбатар бары үлэ коллентивтарын
уосай быһаарыныһытара. Бу күн дойду бары оһуо-
лапарыгар Государственнай быһаахтар көтөбүллэлэр,
Государственнай Гини дуораһыйар, үөрэнээччилэр
В. И. Ленин, советскай норуот билиһилээх деятеллэ-
рин уонна ученайдарын, Ийэ дойду иһин оһохторун
тоһун уурбут буйуттар лааматынныктарыгар сибэк-
килэри уураппар. Оһуолаба бастаһынан Эйэ уруога
ытыллар.

Улуу Октябрь, социализм кыайыта үлэ дьонугар
билиһилэри, духовнай культура баһыһа-дуолун баһы-
һырга киһи кыахтары үөскэттиһэр. Бийиһэ дьон
дойду историкатыгар бастаһынан дьоннээх норуот о-
һуолата олохтонно. Кылгас историческай болдьоххо
дойду маассабай үөрэбэ суох буолууттан ыччаты бүт-
түүн орто үөрэхтээһингэ хардымлаата. Дойдуга про-
фессиональнай-техническай үөрэхтээһин киһини систе-
мата үөскэтиһинэ. Үрдүн уонна аналлаах орто үө-
рэх киһини сайыһаарылар. Ити барыта—социализм
напитализмаһаар быдан ордуутарын итэбэтиһээх
демонстрацията.

Бийиҥи государствобыт бөдөн дьаһалынан, улахан
социальнай-политическай суолталарх собыһынан уос-
сай уонна профессиональнай үөрэх оһуолатын рефор-
мата буолла. Субу аһай саһаһаары турар үөрэх
дьыла реформаны олоххо киллэрин иккис сылаһан
буолуога.

Сарсын, Билии күнүгэр, советскай дьон үөрэнээч-
чилэргэ уонна студенттарга, учууталларга уонна пре-
подавателлэргэ, норуот үөрэһиритин бары үлэһиттэ-
ригэр ситиһинилээх үөрэби уонна айымнылаах үлэни
баһаараллар.

—Пресс-киин иһитиннэрэр:— КИМ ТӨӨӨ ОТТОННО? (Атырдах ыйын 30 күнүгэбэ сводна)

Бастакы колонкара—сезон саһаһаарыттан төһө
от наһааһыбэи, иккиска—төһө сиплэс соруууотка-
лаһымыта, үөһэ—төһө дуһа баһэмнэһингэ (тон-
наһаан):

Одьулуун	1758,8	800	388
Хатылы	1425	380	210
Волтоһо	1990	1365	50
Хопторо	1549	325	90
Хадаар	1375	650	60
Хайахсыт.	1454	350	106
Чакыр	1290	275	62
Сылаһ	2000	550	200
Кылаһки	1690	650	188
Арыһаах	1100	464	62
Болугур	2192,6	2056	50
Соловьёв	1608,3	800	—
Мугудай	1866,5	910	219
Чылаппара	1046,5	940	124
Толоһ	830	440	12
Оройуон үрдүнэн	23175,7	10956	1821

Оттоһууһа быһаарылаах наһааһаар түмүктөөл-
лэрэ арыһах хонук хаалаа. Иккис наһааһаа да үлэ
төһөһө ордууһун кураһа эбиллибэ. Атырдах ыйын
19-29 күнүгэр оройуон үрдүнэн 2377,8 тонна ара-
от наһааһыһа.

Быһаарылаах икки наһааһаар ударнайдык түмүк
түөбүн!

КӨХТӨӨХТҮК КӨМӨЛӨНӨЛЛӨР

Чылаппарада сүөһү аһы-
лыгын баһэмнээһингэ об-
ществность көхтөөхтүк
кыттар. Субуотунныктарга

дьааһылаһа, участкай
балыһа үлэһиттэрэ ордуу
активнайдык таһааллар.
Сорууулааһыта 10-ча ки-

һи Даран, Таастаах, Кута-
лаһы уонна Чылаппара күө-
лэрин кытыһыгар 13 тон-
на уу отун баһэмнээтиһэр.

Е. ПРОТОДЬЯНОВА.

КОНФЕРЕНЦИЯ

—Эрхлэг Эрмийн агууныг совхоз-директора, А. С. Кардашевскай—Арындаах агуу кыдаастах огуулаа тын заууа, Е. Е. Шарин—Хатыны орто огуулаа тын физиоуга, профессиональнэй

Конференцида уюмсай уюмга профессиональней
үзрэх оқулатын реформатын олеххо киллерин ута-
лытылабыт сорукутарыгар килгич тохтоон СССР
райкомун бастакы секретара И. П. Листиков тыл этте.
Конференция кыттылаахтара дьүүллэһинилюбу
башпуурос сүнийүннэройуон моруутун үөрөдиринтин
бары үлэһиннэригэр, базовый предпритиселар, общес-
твеннай тэрилтэлэр коллективтарыгар илгичтарыла
илгичнылар.

А. А. Сокина — турпатчы; Салтанат Ибраһимова — бейне-аудио редакторы;
Һыда-садын сәбнәдиссәйә, П. П. Тарасова — бройтун-

РЕФОРМА КӨРДӨБҮЛЛЭРИН—ОЛОХХО

ССКП райкомун секретара таб. А. С. ПТИЦЫНА дакылааттан

ийн үүрэгтэллэр. ССКН об-
омиг бүригээдэгтэ итгнэг-
э ордуу «Кэсикл» джа-
магсад итгээчигтэ Егор-
а Е. И. үлэтин онытын
пнирдэгтэ. Ол эрээри өрө-
уонга оро садугтар үөр-
ниги началнай үүрэгтн-
л катары сибээстээнигтэ,
үрэгтн илмаларын байы-
мыга, үүрэгтннн билээк
ааһынга итгээстэр эмнэ
ааллар. Онон началнай
млаастар учууталларын,
оо садтарын итгээчигтэ
ли, төрөшүүттер сибээстэ-
нигнэрин күүһүрдэр холбо-
уулаах педсоветтары бил-
ар налаа.

Бүтүн, днэгт дахьлаан-
ымт, бийиги бастын пед-
огической опыкка ордук
олдмолтоохтук сынмаг
наных туеаахыт. Ол
днн оройуонга икки сын
устата оркуолалар бастыг
омыт уератингэ, түмүүгэ
уонна тарваттынга үлэлэрин
көрүү мытталынна. Онуоха
ордук үчүгөйдик Чуранчы
арыс кылаастаах, Мугудай,
Чуранчы, Одьулуун, Хайах-
ымт, Вахсы орто оркуола-
лара үлэллиллэрэ бэдиэтэ-
ни. Ол эрээри үгүс методи-
ческой холбохунтар ааты-
тар эрэ, арыт баар ыарахат-
тары, көтүүллэри, чөпчү
учууталлар, итэачкылар
үлэлэрин итэачкыларын учуот-
таабакка үлэллиллэр, уруок
кодчууһун урдатынгэ оруол-
лара паныах. Холбоур,
Чуранчы орто оркуолатын
физкультурада учууталла-
ры (салайааччы Барахса-
нов П. Е.), Чакыр арыс кы-
лаастаах оркуолатын (Фле-
гентов Е. А.), Амма орто
оскуолатынаары нуучча ты-
лын уонна литературатын
учууталларын (Макарова
М. П.), НББ учууталларын
оройуоннаары (Никитин
П. А.) методической холбо-
хунтара.

Педагогической кадрлар
билимдерин курстарга сы-
рылтылннан урдэтин снтэ-
суох барар. Реформа прдэ-
билимнэн буолабына, учуу-
тал 4-5 жыл буола-буоха
билимтэнкорууун урдэти-
ништэох. Хомойуох иһин,
сорох салыйааччылар, ар-
дыгар учууталлар бэйэлэре
дигэни онуоха сөктөөх
сустата биэрбэттар.

Учууталлары аттестация-
лааһынга сорох секуюалар
салайааччыларга эһинэтинэ-
ба суох сыһаманналар:
аттестацияны барааччылар
(Бүтүттүн 3-с стр. икк)

хөдлөнүүхтэринь, 2 пионерский лагерьдэринь 12 оро площадкаларын барыта 2100-төн тахса үрэнзэччи хабылынна. Бинлэр үжлэрин 110, учууртал 30 педагогический ВУЗ-тар студентнара уйнаа училищелар үрөнзэччилэрэ, 40 наставниктар салайдылар. Озолор хуустэринэ 1453 тонна от кабыллынына, 34,6 тонна привес, 335 тонна үүт кылынына, 149 тин тахса устуука киришчэ үстэны, 15 километ уунынаах быһыт бүтөй туулуна, Ордун үчүтөйдик Дарин, Хатылы, Одулуи, Вахсы орто, Хадлар Соловьев арыс кылаастаа

Сыл ахсын үрдүүк кы-
ластар үөрөнөччилерин
сааскы уонна күүһүнү
практикаларын тарыйып
үөрөнөр туһааннаах идэ-
лэр үчүгүтэммит. Орто оску-
лалар бүтөрбүттөр ыбыт
идэлэринин үлээттилибэт-
тэр. Ол курдук, быйыл сов-
хозтарга үлээс хаалыт 120
выпускниктаран 64-рө үө-
рөһмүт идэлэринин үлээс-
тиннэре хааччылыбыта.
Механизатор идэтин ыбыт-
тагтан бигрдэстэригэр да-
ааны трактор бариллыбытэ.
Осууяалар үөрэтэр мастер-
скайдарын оборудованила-
рын ситиһин олус бытаан.
Технической курулуштар
адылхастар. Пришкольной

Механизатор илтийн үйлдвэртэйгээр бийрдсэвчтэйгээр да-
лавын трактор барилдлаа. Осууяалар үүдэтэр мастер-
скайдарын оборудованиеларын сэтгэрийн олус буйтайн.
Техническэй курулуштар адылхатар. Пришкольнэй

РЕФОРМА КӨРДӨБҮЛЛЭРИН
О Л О Х Х О
(Бүтүүтэ 14)

(Бүтүүтэ. Иннин
2-с стр. нэр).

Улаларын нэгэн-төгөн үөр-
шиндэтэр, көтүмэхтик ха-
рактеристикалыылар. Үлэ-
вэ үөрэтин, физическэй ин-
тин, уруһуй, черчение, на-
чальной кылаастар учуу-
талларын аттестациялааһын
киһилэр үөрэхтэрин таһы-
мын үрдэтингэ өссө да сү-
тэ туһанылыыбат. Ааспыт
үөрэх дылыгар 502 педа-
гогическай үлэһиттөн 166-
та аналлаах орто үөрэхтээх
этэ, өттөн көтөхтөн үө-
рөһүнэн 31 эрэ киһи хабыл-
дыбыта. Оройуонуга 79 эдэр
специалистар үлэһитлэрит-
төн 22-тэ стажердар. Ол
эрээри Соловьев, Болтоно,
Чакыр аҕыс кылаастаах,
Сыланг орто оскуолалара,
интернатоскуола стажиров-
ка докумуондарын өссө тү-
һэрэ иликтэр. Ити педаго-
гическай коллективтар бол-
омтолорун кадрдар үөрэх-
тин үрдэтингэ, эдэр спе-
циалистар тустарыгар кы-
һааныыга өссө төгүл ту-
һайар наадалаах.

Райсовет исполкомун норуут үөрэжиринтигэр салаата, диэте дакылаатчыг, оскуолалар уонна ово үчүөк дениеларын үлэлэрин сүрүннээһинигэ, педагогическай коллективтар үлэлэрин көдүүбүн салгыы үрдэтингэ үгүһү өтүөрүө.

Ол эрээрн аппарат үлэгтгэр, интерастэр эмнэ бааллар. Инспекторскэй бэрэ-биэркэлэр үөрэх процеһыгар өрө көтөдөр сөптөөх суолу-ниһи хаалларбаттар.

Бидинги ханна барар бастагы мнэстага үлэ днссипилиннэтин бөбөргөтүү бөпүрүоһа турар. Хоом йуох иһин, оскуолаларга даһаны үлэ днссипилиннэтин кэһи суох буолбатах. Ол курдук, бэл биһирдннээн учууталлар арыгылаан, общественнай бэрэздэги кэһэн сэмэһэ тардыллыбыттар. Аһа, Сылга, Мугудай орто оскуолаларыгар, интернат-оскуолага үөрэнээччилэр днссипилиннэни куруубайдык кэһинлэрэ таһаарылыһа. Маньнык түктэри быһылылары утары оскуолалар коллективтара, советский, партийнай, комсомольский тэрилтэлэр утумһаахтык охсуһуохтаахтар.

Дахылаатчым нуучча ты-
лын үөрэтин туругар тох-
тоото. Оройуонна 58 нууч-
ча тылын учууталлара
бааллар. Олортон аттеста-
циинны 38-на ааста. 18
учуутал үлэтэ биһирэниэ,
5 учууталга «Старшай
учуутал» аата инэрилин-
нэ, 7 учуутал «Норугот үө-
рэркритин туйгуна» зик-
ганын наһараадалаанна. Ба-
ры оскуолаларга нуучча
тылын кабинеттара тэри-
линнэлэр. Ол эрэри урук-
тар методическай өттүнөн

оройуонна, диэтэ дахылаат-
чым, уһатыллыбыт куннээх
оскуоаллар 53 группалара
үлэлээтэ, онно 1850 үөрө-
нээччи хабылыһа. Комсо-
мольскай уонна пионерскай
төрүөттөр уһатыллыбыт
күнү интэрүөрэтэр үлэрэ
туһана саныхтаахтар. Ол
эрээри үгүс группаларга
иллэн хостор көстүбөттөрө,
сонньуур уонна туһалаах
үлэрэ дьарыктанар пла-
щадикалар суохтара үлэни
биллэрдик туорнастыр.
Бу боппурос түрганиик
быһаарыллаах тустаах.

билигнн көрдөбүлгө мэл-
дн төлөрү эипнэттир, оро
өйүн-санаатын, интэриаһин
тардар буолбатахтар. Үө-
рэнэаччилэргэ орфографи-
ческый, пунктуационнай
дөөбурдары, уус-уран дите-
ратурага тапталы интэриаһа
өсө да албаһы- оһорорбут
наада. Кылаас тас өттүнөн
аарыы программага халба-

на суох толоруулаахтаах.
Ого нуучталыы саҥарар
дьобура сайдыытын биир
үксүн өскүөлөҥө нуучча-
лыы кэпсэтэр айга кыраа-
раһа мөһөйдүөр. Онон өс-
күөлөҥө даһаны, дьаһа-
уокка даһаны үөрэнэччи
тылы туутуугуар биир
уопсай кербөүдү туруорар,
сөптөөх усулуобуйаны үөс-
сөтөр наада. Маны алгар-
дас нуучча тылын учуу-
талдарыгар эра сэлээнниир
адьас сатамнат.

Дойду экономикатын иттенсивнай хаахайгынааһылыгыгар киллэрэр камгачопчу наукалары, естественнай научнай циклы үөрэтти ураты суолталанар. Оройуонига математика уонна физика көрдүбүтэ аһыаһыттыр—кабинеттара таһаарынылар. Чинг, туруктаах билиини илэрэр физиктар, математиктар аһыаһа суохтар. Ол эрэри үөрөнөөччилэр 30-40 бырыһыаннара таһаарынытэ суох холобурдары суоттааһына 40 бырыһыаннара формулалары туттууга сымаллалары кытары саһаһуоххалар сатамат. Ону тэҥэ быйылгыттан IX-X кылаастарга саага предмет—«информатика уонна суоттуур техника үөрүттэрэ» киллэриллэр, үөрөх процеһыгар электроннай суоттуур техника инектиик киллэриллэрэ күүтүллэр.

История уонна общество-
ведения учууталларынан
кыраайы үөрөтөр үзэ, ба-
йыланнай-патриотическай
инитин бэртээхэй опыты
мунньуктунна. Үөрөнөзччи-
лэр үтүс көрдүүр үлэлэри
ыыталлар, ветераннардыын
сүрүйсэллэр, музейдарга
матэрийааллары, экспонат-
тары муньыаллар. Бу үлэни
өссө архимизахтик салгыы
ыытан туран, бу СССР
XXVII съездин инкиһээди
кэмгэ, доһуһунаах доку-
муоннар, ол инигэр Партия
программата, ылылаары
турар кэмнэригэр, общес-
твенно-воспитанияны үөрөтүнүгэ хас
биирдиин үөрөнөзччи сана
обществоны тутуу улуу
идеятынан күүрдүүлөрин
курдук бэйэбит опыппытын,
билиибитин, күүспүтүн
олоччу түмүкх тустаахпыт.

Аспыт үөрэх сымнагар
оройуонга, дүөтэ дакылаат-
ныт, уһатыллыбыт куннээх
оскуоаллар 53 группалара
үлэһэтэ, онно 1850 үөрэ-
чиһччи хабылыына. Комсо-
мольскай уонна пионерскай
тэриятлэр уһатыллыбыт
күнү нүөрүөрэтэр үлэ-
һэһэ сатыахтаахтар. Ол
арээри үгүс группаларга
иллэн хостор көстүбүттэрэ,
сөһүүр уонна туһалаах
дэриэ дьарыктанар пла-
цадкылар суохтара үлэни
кэллэрдиң туорнастыр.
У боппуроос түрганини
һаһарыдыах тустаах.

Түмүгөр дакызаачтык реформаны олохто кылаларын оппунуостарын учууталдар, салтыны иингөөнөн дыууа-чыннахтара уонна чопчу-сый-серук туруорунан ик-тэр келүүнөнн интэриэс-сөөтүннө сана кууһуһунуо-вунан турунуохтара дин-нэри 1979.

Дахьдаагш дүүллэлэни-
гэ бастагшын тэглэе рай-
совет исполкомун нэрлэе
гэрэлээрнэлгээр олделын
сэбидлэсэй М. Р. Сыс-
лятин мала. Уонсай уонна
профессиональнэй гэрэл
оскуматан реформата —
бу сүмкэн социальнэй
уонна политическай суол-
татаах дьаһал, бу 1995
сылга диари кэнигэ олоххо
сингэрэллэллэхтээх кэскил-
лэллэр биллэн буоларыгар
лээх биллэн буоларыгар
тохтоон туран, кини оройуон
оскуолалара сага гэрэл
дьылыгар бэлэмнэрин, оро-
йон оскуолаларын педа-
гогическай кадрдарынан
малччыгы туругун кыта-
ры биллиниирдэ. Улахан
болгомото начальнай оскуо-
ла учууталларын профес-
сиональнэй таһымнарын
урдэллэгэ учууларын ый-
ды. Критическай атынны
оскуола директордара
уруоктарга айдьахтык
сидьалларыгар өгөрдө.

ЫБСЛКС райкомун секретара **Е. Постникова** айт: «Бийиги сүүрү сөрүктүтүп аскуолатанды жашнайгы сүбүөх таарилгалар үлэлэрин куу-бурдуу буолар. Реформаны өлөххө киллэрин—бу бийиги комсомольской дыма-лабайт бистыспат сорго-го. Маньша аскуолаттары комсомольской комитеттар үлэлэригэр администрация оттуттан көнө, суба-амаада: Иккийинан, учуу-аллар производства үлэни тахыбыт выпускник-арин кытта айымнылаах ийбейи тутуналлара эра-йыллара.

—Үчүгэй үлэлээх уонна уруктаах бэрээдэк баар коллектива олбуорун иһигэр кэстөр, —дигэтэ В. Г. Макарова, Мурудай орто оскуолатын директора. Оскуолаларга кордөрөн гитация плакаттара кичэллээхтик, диириг ис хоһоонноохтук оҥоруллубаттар. Ити—бинрэ. Иккинчэн, хаһаайыстыбаный тэриистэлэр салайааччылара, өдүк совхоз директора илииниллээх работайдар даһыны оскуолара ыныргэһым эрэ күүһүнэн биирдэ ээ калэн бараллар. Ол түгүр, бастайааннай сибээс ыйан олохтөмнөт. Бу оскуола производствоньытта сибээһин көлтөтөр. Чууталаар олорор уонна элэниир усулуобуйалара өлөхтүк тэриллэр. Билинчэ диири бииһиги оскуолабыт учууталлара олорор иилиринг тэһэһэлэригэр ир хардарас мас киллэр иллибэтэ. Оскуола үлэ

Конференция кыттылаахтарын этиилэриттэн

га үчүүтэлээр оловор,
үзэлнэр үсүлүобуйаларын
төрийнттөн быһаччы ту-
тулуктаах. Онон итин
хааччыбыһаччылартан кы-
таанастык идиэххэ.

13 Мэдээ СНТУ-н пар-
тийнай тэргээгийн секре-
тара М. С. Ноговицын этгэ:
«Байнгы профтехучилище-
бит тыха хайааысыг ба-
тын араас салгаларыг ар-
уун арыс сүл устата
2000-тан гахса специа-
листары нутаг, үөрэтэн
бээрээ Республика проф-
техучилищеларын социа-
листическай куоталааны-
гынтар кытаамжыг бастагы
мнөстөдэ тавистыбыт. Би-
нээхэ биир суол байла-
рысла илик проблеманан
училищера үөрэнээччилэри
сүүмэрдээһин буолар. Бы-
аы күнүн Сылган, Хадаар,
Хатылы оскуолаларыгтан
биир да сайбааыланна
кннрбэтэ. Бу биричиннэтэ
гүөхханы? Мин санабар,
оскуолалар одохору идээ
туһааымышлар мөлтөдөр
сүстэр. Уелсайынан эттөх-
хэ, училищера оскуолалар-
тан олус мөлтөхтүк суру-
лар-ааһар өрөлөр кэлэллэр.
Динэр оскуолалар тутлах
салаага—тыа хайааысы-
батыгар специалистары
элэмниир оройуонга со-
доттох кыһада бастыгтан
бастыг ыччаттары ытталла-
а эрэллиннэтөөх.

Трибунада Чурапчы орто оскуолатын учуу-аала Е. С. Мордовская тах-ар. Бийиги кырдыга да-ланы олус аппиэттөөх кир-нигэ үлэлибит, дьэ эт-ини. Начальнай кылаас-та үөрөnnи—ого саамай-тириэлинай, ону тапта-ордук аппиэттөөх көмө. Бу-эмгэ көтүмөх билини-лбьт ого инники үөрөнэр-былбата кутталга угуу-ар. Дьэ ол иһин бийиги-үүсүнүтүм харыстаабакка-пылааттөххит. Ордук ого-агырар дьовура сайдары-ар болжотону ууруох-нахпыт. Овону педагогич-ескай интинни агардас-кыйлы эрэ курдук көрүү-рдүттөн сыһа. Миньаха-лахан болжотто оговуту-лмыр айгөдэ ууруллуох-лах. Хомойуох иһин, дьэ-э таб. Мордовская, бийиги-начальнай оскуолабыт тас-истүүтэ олус мөлтөх. Бу-ого куйабан өттүнөн са-ддыалдыр». Араатар

оройуон сахалтамыттатан ос
куола дыһытын тас өттүн
чараас хантамыннан бү
рүйэн, саргахентон бизэрэр
гэ көмөлөһөрүгэр көрдөстө.

Сылан орто окуулатын учуутала, Ула Кынал Энамита орден кавалера У.Н. Протодьянканова «Чурапчы» совхоз мастерскойдарга оюлор үзэлниазаритар усулуобуйаны тутсарбыгы кансзата. Бу окуула оюлор совхоз производствыгар албахтык көмөлөттөр. Бийыл сайын 153 тойна оту көблөн тутардылар. Ол эрээр үлэ, сынналлар аарыра типовой дөңгөн хааччылабата, бол, кирпичче сарайлыгар дөбүскан сарайгошулуубата. Бийыл Сылан окуулатын бүтөрбүтэртөн 62 ою үрдүк үрөхкө киргалар. Ити окуулада учуча тылын үрөтүн үчүгөйдик ытыларын түмүгө дөңхө сөл. Учугаллар оюлор, үзалир усулуобуйалара совхоз өттүтөн снн хааччыла сатыр. Аны икки квартиралаах биір дөңа. Улаа кирдөңи, үзалир усулуобуйа толору баар булуо. Араатар районо бачаалына дөңи учугалары сүүмөрдөңи ситө-ө итиган критикалаа.

Трибунада — оройуон кыр-
дыбас учууталларыттан
биирдестерэ Я. Г. Павлов.
Киири ССКП XXVII съезди
аймалара дои курдук 180
хонук хаалбытын санатан
туран, биир идэлээхтөрүн
итиинэхэ эппиэттиирдик,
түллэн туран, үлэһиниллэрин-
гэр мыырада. Реформа хас
биир учууталтан үлэбэ
айымныылаахтык сыһыан
наһарын эрайырин санатта.
Кырдыагас педагог өдө си-
тиһиллээхтик үөрэниитин
төрдө отой кыра сааһыгар
уурулларыт ийди. Киири,
тус байытын кэтээн көрүү-
лүлүгэр олордун, өдө үч-
режденнеларыгар саха ты-
лын дордооннорун үөрэттин
ситэтэ суох ыттылларыгар,
начальнай оскуолалар үөрэ-
нээтчиллэрингэр олсуулаабын
ыйди үөһа дордооннору
таба аабын добурун иккэ
рингэ, ийиниитин күүскэ
үлэһиниргэ эттэ.

Хадгаар агуис кылзаастаах
оскуолатын старшай учуу-
тала С. П. Калитонова
агуунаах оролоох оскуолалар
оройуоннаары олимпиада

ларга, «Зарница» курдук байыныай- патриотическай ооннууларга оройуон ма- штабынан кыттыларыгар марахаттары көрсөдөрүн айда, итинчэ тэҥэ оскуола-техническай үлэистэрин уонна учууталлар икки ар- дыларыгар куоталаһыылаах күрэхтэһиллэри тарыйар үчүгэй түмүктөрдөөрин хо- лобуурдарынан бигэрэтэн кэпсэтэ-

«Милдадаайы» совхоз парткомун секретара И. И. Аюковтөз кинилер өскүсүлө. Производствонун кытта сибээһин эрдэттен түһарсиналыбыт дуоғабардарга тирэвирэн өлөхтүүлэлэрин кэпсэтэ. Оз күрдүб, «Юбилейнай» дизи совхоз бас тым ферматыгар кылааскабинет тариллэн телору өбүрүдөөннөннэн хааччылабыт. Ону тэгэ сага трактор эбиң бөрүллийбит, холбонор техниканы аттаран бизээрэн сылдылаалар. Оскүсүлө алаан гараж тутуута сараламыт. Оскүсүлө производствонун кытта сибээһи үчүгөйдик өлөхтөмүтүн түмүгөр үөрөнөөччилер графиты тутууан фермаларга туруктаах көмөнү ыгарбууттар.

«Мичил» даяалыга-сэдэн сэбэиэдиссэй А. А. Фомина, ово педнатр-ирава П. П. Тарасова ово учреждение-тарын тэригтэлэрин дына-рэрэ эргэрибтэрин ардыгар, ордук начальнай оскуола-гар дынарэрэ улаханымкынмйаалларыттан оёолор оруубуйаларыгар оууста-алларын мйдыллар-Бабыланный патристиче с-сай иттига уонна оёону-тхаан эттүүн сайымна-мыга аналлаах уоранэр сабинеттар, спорттивнай аалалар аналлаах оёору-опаншеларынын халатчыл-ыбаттарыгар тохтөөн Амма-рто оскуолатын өсөнруга А. Н. Егоров, Хатылы орто оскуолатын физзуга Е. Е. Шарин тыл эттэлэр-

Реформа олоххо ийиринитэ у агардаа педагогическайтар ара дьыналлара буолатарын, бу уопсай дьыналара базовай тарилталар оодуустэххэ кэпсэу олохторо наадалаарын Эриик Эриксонн аатынан совет директора М. Н. Коринин оскуолалар педагогическай коллективтарга совет материальной-экономическай базата бароргооһуугар туруктаах кэпсэутороллорун иһин махтанар.

Конференция улэтигэр
СНП райкомун бастакы
секретара И. П. Листикко
аттыны ылла уонна үлэ
этэ.

Снимека: конференция
иттылаахтара ССРС не-
стун уурааириитин туйгу-
у педагогическай үлэ вете-
нарарын оройуоннаабы со-
тун председатели Т. С. Но-
нова здэр учууталлары
агастаан) Т. Н. Миронова-
а, О. А. Дорофеева, И. Е.
позанова, Л. И. Сергеева-
уонна Е. И. Спириденс-
аы кытары сыһыналан
нигэр.

П. Оконешников фототз.

Бүгүн стахановскай хамсаанын
сабаламмыта 50 [сыла туолар

Социалистический тугуу историйта-
гар стахановской хансааһын унуучу-
чулаах орууламмыта.

1935 снлдайхха атырдах ыйын 30 нунуттан 31 күнэ үүнэр түүнүгэр эбэйишк Алексей Стаханов алта чыгстахх үлэ смениатыгар 102 тонна чогу найбута. Үлэ огорумтуутун өлөх-токумт нуоримта 14 төгүл агарыл-дынтэ.

А. Стаханов үлэсэ ситиһинтэ норуот хайаайыстыбатын бары сэлэлэрин

хабар нинг хамсаагны үүсгэлтэ
Стахановы батынзчылар ээтэрин
дойду бүтүнүүтэ билэр.

Снимоктарга: А. Г. Стаханов за бойга; Еводния Викторовна уонна Мария Ивановна Виноградова—текстильнай промышленноска стахановскай хамсарымы бастаан кубулуйдулар; транкторнай бригадэ биригэдийнэр П. Н. Ангелина.

ССТА фотохронингта.

Кинилэр ааттара умнуллуо суоҕа

Хатылы орто өскүрлаты-
гар Комсомол албан натын
музейа үдэлхир. Манна
бир сүрүн минэстэн кы-
ыа көмүстөх. Алданга
бийнги оройуонмутуттан ба-
ран үлэлэбит бастагы гор-
няктарга анылаах стед-
ылар. Бу үлэни учуутал
А. П. Местникова салайар.
Стендэе докумуоннар, оч-
чотоогу көмөсөмөктөр ат-
тыгылара, альбомнар, бро-
шүралаар, ө. д. а. хомуллал-
түмүлүннүлөр. Холбур,
1923 сылааххи Алданга
бастагы кыһал көмүстөх
сүрдүр аһыныт латын
В. П. Бертин, саха М. П.
Тарабукин хаартыскалара,
кыһилэр тустарынан маты-
ыйаһылар бааллар.

Алдан кийин көмүрүн
промышленноһын татом
нөөхтүк сайыннаары
1600-төн тахса саха го-
латтара уонна кыргыттар
үлээлэбиттэрэ. Чурапчытан
1931 сыллаахха комсомол
обкомун үлэһитэ С. М. Га-
рилов тарыйыһынан 10
бастык комсомолецтар бар-
быттара. Кииндари аҕаары
Чурапчы аралл өттүгэр
Өлөхтөөх алаас урдук сны-
гыгар буолбута. Элбэх ки-
һи мустубута. Угус кэс
тыллар аҕалдыбтылар.

Өйүлөрүн, таңастарын дуо-
мун тапсыргалах акка тиз-
бн эздэрлэр сатып айагына
турумуттара. Кинилери
Василий Прокопьевич Гу-
лаев салайыта. Онно бас-
тагы сырыгы барсыбыг
артан Е. П. Ефремов,
Е. В. Филиппов, Г. В. По-
пов уонна М. Т. Ефимов
Ада дойдуну көмүскүүр
Улуу сэриигэ өлбүттэрэ.
Оттон И. М. Бутуев, Г. В.
Носов, С. Н. Будянский
уо. д. а. кээнэки колхо-
нун тугууга дьаныардаах-
тык үлэсэбиттэрэ. Кинилэр
билигин суохтара.

1932 сэлдээххэ Ааданга үгүс хөсөмолонцартыдланан барбыттара, Кинилэр ортолоругар бааллара: сччототуута 16 саасгаах Т. Г. Тоскин, А. А. МакаревичСибирякова, Н. В. Дьячковская уо. д. а. Онно ударник аатын биниэилэриттэн бастагынан В. П. Гуляев, Н. Я. Сибиряков уонна Т. Г. Тоскин ылбыттара. Музейга кинилэр ааттарын үйэтитингэ сөптөөх матырыйааллар хомулуннудар.

В. П. Гуляев, кыра үөрөхтөөх көмсомолон, нуучча рабочайдарын ортосутар сыйлаан уна үтүө үтүстэ-

рингэр, тэрийэр дьогурт
үөрэмнэтэ, Кини 1937 сы-
тан партия чилинэтэ этэ.
Василий Прокельевич 1938
сыллаахтан саха ыччаты
ортотугар инструкторуна
үлээбэтэ, комсомол Ал-
данилаагы райкомун чилин-
этэ этэ. Кини кэбинки пар-
тия райкомун отделын са-
биядессойнттан бастаан
секретарга үһийэ үүмүтэ.
Музейга Василий Прокель-
евич 1184 нүөмөрдөөх
ударнигыҥ билиэтэ, ону
сэргэ Чурапчы Бочуотунай
пионерын киинискэтэ, су-
венирдарга көстүүлээх сиргэ
тураллар.

Иккис ударник Н. Я. Сибиряков этэ, Кыни хан-
нак бабарар үлэвэ үрдүк
көрдөрүүбү сэткөөр шах-
тер буолбута. Дойдутугар
оригинал калэн бүөр ха-
һылыгытар төгүсөөрин бул-
батаа. Алданга хайа про-
мисхенкоһун үйэ анар-
дах юбилейыгар сылды-
бы докумуоннарын уонна
альбомун биһиги музейы-
гыгар баһыттыбыта.

Кызыл көмүстөзү Ал-
данга шахтада үлгүлөп
бусууга чыгыпты мчаттар
төрөөбүт оройуоннарыгар
кэлэн 1936 сыллаахтан
стахановская хамсааһын
тыа саригар көдүлээччилэ-
ринан уонна быһаччы та-
рийээччилэринан буолбутта-
ра.

Н. СОЛОВЬЕВ

СЭРИЙНИ КҮӨРТЭЭЧЧИЛЭРИ
Аан дайду **ТОХТОУОХХА**

Аан дойду
тематыгар бэсиздэ

Бу күннэргэ Эйз Бүтүүсүн аан дойдутаары советтин профсоюзтар Бүтүүсүн аан дойдутаары федерацияларын уонна атын мавссабай турмуталар иччирималарынан плаката бүтүһүнүүтүн үрдүкүн байыаннай суоһааһына утары минникэр уонна демонстрациялар буола тураллар. Итинниктэри солтара билигин тоһоостоох кэм. Кини аймах историктыгар дьоһуннаах эркэийи эриннэр буолбур даталар нутабаан иһэллэр. 1933 сыллаахха балаан ыйын 1 күнүгэр гитлеровский Германия Польшага саба түһүүтүнэ бийнэха биллэр сэриннэртөн саамай алдьатыннаахтара, улахан халыхтыуулаахтара садаланмыта, ити сэрин 1945 сыллаахха балаан ыйын 2 күнүгэр Япония бэриннигүнэ түмүктэммитэ. Итин аан дойду иккис сэринигэ этэ (бастыкыта 1914-1918 сылларга буолбута) Нергэттар кини бүтэһик буоларыгар бадараллар.

Эйэ ийин охсуузуу сэрингэ наадылбат дьоннор баһыар үтүс эттүлэрин сэргэ сэринини күөртээччилэр уонна бэлэмнээччилэр бааларынан ордук наадалаах. Сэрингэ бадырааччылар, ахсааннарынан арыяахтар эрэри, улахан былаастаахтар уонна аан дойдуга саһа баһаары төлө тартар дьовурдаахтар. Ити, түүх ханнык пининэ, байбалэри бас билэр заводтара уонна фабрикалара өгөрөн таһаһар бародууксуйалара атыгыга баран улахан дохуоту киллэрэллэригэр наадылар сэрин саһин өгөрөөччүлэр, «пушкалар хоһооллара». Ити—байбалэрин слохторун суве-соботех нехоһоонунан сэринини өгөрбүт агрессивнай армиялар өлөрүүтэ-өһөрүүтэ идэтин бит генераллара уонна офицердара. Ити, бүтүнүгэр, байбалэрин экономическай уонна политической баһылыктааһыннарын аан дойду бүтүннүүтүгэр тарбатыахтары бадыраар бодот трестэр уонна корпорациялар интернационал комүскээбиннээ карьераны өгөрөр политиккалар.

Урукку өтүгөр үөһө

ааттамхыг сарниин куэр-
тээччилэр үс болохторо
тусуусна олорбут уонна
океуспут бугалахтарына,
билигин киинлэр бары
бииргэ халбестулар уонна
байланын-промышленна й
комплекс дьон ааттанар
уонсай бэлэү үөскэттилэр.
Ити комплекс Халбохуктаах
Штаттар хуһуһури олохтору-
тар оруолун уонна мизетэ-
тин оһоһорор АХШ урукку
президеһа Дуайт Эйзенха-
уэр күүдүк консервативнай
деятель билиһэргэ тийби-
тэ. 1961 сыллаахха отчаа-
кара барарыгар киин чопчу
маныык эһиһтэ: «Бу баа-
раай байланын аппарат
уонна бэдэг байланын
промышленность халбохук-
—историяда сана көстүү-
Киин барыны хабар—эко-
номическай, политическай
уонна өсө духовнай—са-
быдыала хас биирдии
күөрэхка, хас биир
дин штат салгыттын
органыгар, хас биирдии
правительственай үүрэг-
дэһиһа биллэр».

Байманийн промыслетний комплекс саамай үрдүкү государственнай постарга эийр бэйэтэ представителлэрдээх. Соторутаарыта «Дейли Уорлд» американскай коммунистар хаһыат тара төһөрүлөөн бэлитээ-битини күүрдүн, кииилэртөн биридэстөрүнэн Рейган правительствотунгар бастакы Государственный секретарь (этын дойдудардаагы дыма-лалар министрүдэрэ) Алек-сандр Хейг этэ. Кипи ити дуоһунаста «Юнайтед тек-нологжи» байманий ком-пани директордарыан совет-тунан кэлбитэ. Хейг сэрини сэбин хаартыктааһын уонна сарбыйыа туһунаа канса-тиһиллэри төрөдөлөөһүнэ ити компанияга миллиар-дыан доллар барыһы биэр-дэ. 1945 сыл канииттан Гарри Трументаан саппаан бай-байлэрин: солбуһан испит АХШ бари президент-нэре байманийн промыслет-най комплекс интэрисстэрин көмүскээбиттэрэ. Дьэ ити канииттан үһүсэ ыйылы-быт кэрдикс кэмтэ ити бө-дөг арбааһы дойду бэйэтин политикаһын саринга бэ-лэһнанин идеятыгар олову-пан ыйытыһыа көмүскэ-тиһэр.

тарын ийнхг дэлгэцгээ дуу? Сөтөрүүлэртэ америк-калскай прайлельсно жинстэлэгнэрэ аймагтаа докууоншарыттан бийнхэ СРСХка саба түхүү билааншара нэгжэ анддойдусэрингэ бүтэрин кытта тута баар буолбухтарын бэлибит. Хайла-үйэ 1945 сыллаахха Холбоонктаах Штаттарга бийнх 20 куурагтарбытын, ол ийнгэр Москван, Ленинград, Новосибирск, Бакуну, Тейленин килэрэн турэн, ачиннай бомбалааншан бийынага олохуллубута.

АХИИ итгн агрессивнай
былаанинара Советскай
Союз байтигэр ядернай
сарни сәбин огюстон океан
тас өтгүнзэри претендениэр
аан дайхуу баһылааһына
та суудаймылларын тох-
тоһуутунаа кылаан олоххо
кылариллибөхөхтэрэ. Би-
лигин ОСРС, кииби довтол-
роу уеина союстаахтарыа
кутала суох буолуулары
эрэллэхтин көмүскэниа,
онон агрессивдар авантю-
рида турунуохтарыа иин-
нэ үс төгүд ойдоон көру-
нуохтэрэ.

Ол эрэри советский дьонно, дьоннээх бэбэ айда дьулуһар бари дьонноорго курдук, итинни кууһаһын политикага сөн түбөспэт. Биһиги дьонно сэрин дьэн тутун букатын умнаһарын туһугар пла-мета өлөччү идэрнай да, атын да сэрин сентариттан бөөхөлөноругар бардырабыт. Дьа ол иһин бүгүн биһиги государственнай уонна общественнай тутууларын-тан тутуһуга суох бари дьондулар икки ардылары-гар хардарыта барыстаах биһирэ үлэлээһин кинигинк өлөхсүһарын иһин бэйэбит куолаһытын көтөбөбүт.

А. КРАСИКОВ.
(СССР).

Редактор
А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

Райпотребобщество бы-
рабыланың ую-
на потрекооперация
үлөнттэрин профсоюз-
лун райкома маданын
работала, үлө ветерана

СЕРГЕЕВА Мавра
Дмитровна

мэрахлинык мал дөөн
элбүтүгүн сёллоругар,
эймэхтарыгар кутурбан-
нарын тнэрдэлдэн

Топтыр ийэбит, эбэ

СЕРГЕЕВА Мавра
Дмитрисовна
уун марахан шарыг-
тан албутун бары билэр
дэонкоруга! ивнтиниз-
дэбит.

Одоло, нүгүтэ, ки-
иниттэрэ, сизинэрэ,
паймахтара

○ Билиэн-көрүүн баџалаахтарга ○
САХАЛАР ТӨҢӨБҮТҮЙ?

дуг олохтоох тыллар соч.
чо-бачча уларымбатах ке.
рунэра базалара орду
итэргэһиргэтэр. Холбоур,
«халгыскара түстүбүтэ»
дир онуугар «күлүккэ
түстүбүтэ» динлэр. Эбэтэр
уһуһуһа, кэпсэни, сөһө
ну барытын олохко дигэн
эһэлэр. Сүһүү иһитинин
терминнэрэ улаханнык
уларымбатар. Биллэн ту-
рар, Таймыр түмүс арым-
тыгар оотор буолан, ки-
инилэр таба иһитинин уоһу
на булукхун дириктэнэлэр.

лар. Ол бийимтийн бил-
лгн мээрэйдэрбитин «с,
рова тугута» днн ат-
тнхлар. Долган сахалра
наспордарыг «якут» днн
оннугар «саха» днн суру-
маллар.

Дээдний сахалар ах-
сааннарыгхан ББЧ-чиддэр
Бсөө дин картага бэлт-
гээр үс көс усталаах,
бигр кэс туоралаах өрүс
балыганаа латырбыт күөл
тула олоор дээниэддэр
ордуу эбэгчилэр кытта
субсидиацион Дээднэлдэр

саягарар /саягаларын туһу-
нам М. С. Воронин боч-
чумизах научнай үлэти
суруйан филологический
наука кандидатын учени
степенин ылыбыта. Дьэһэй
сахалара олох сахалыы
саягарар дьондор

Бу долган, дүүнэй са-
халара эрхшаланналарын
бэйэлэриг ардаларын ууст-
рын заттарынан суруука
кнэлэрбитэр: Өсөлх, Өн-
ростох, Ботүн, Бостуду,
Маймад, Ити Бөтүн, Май-
мана нда уустала билгисэ

Нам оройуонуттан, Бооту-
лу урукку Боотурскай,
Өсөөх Дүпсүн улуустарыт-
тан барбыттара. Ити саха-
лар бинигини этэллэр:
«Эһиги дьонууттаргыт,
дьыггыэх сахалар биниги
буолабыт» дии

Мань тайнаан Амур, Иркутский, Магадан, Хабаровский сахалара, онгон да атыттар туһунан учаастынан, колхозунан оло-ролор, Холбоур, Хабаровский кыраайга Алыга урут Адаан—Маайа суолу-гар кылам сүүрдүтт сахалар олохсуян хаалыт.

БИНИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовой индекс 678700. Чурапчы с.
Карл Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОННАРЫБЫТ: редактор—21-332, отделлар—
21-265, улусай 21-505.

«Сага олох» («Новая жизнь») — орган Чувашского
райкома КПСС и районного Совета народных депутатов
Янутской АССР